

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СВІТУ

УДК 94(100)
ББК 63.3(0)

Оксана Нашочин

Польща в Європі: «троянський кінь» США чи «ахіллесова п'ята» Франції?

Статтю присвячено питанню вибору проамериканського напрямку в закордонній політиці сучасної Польщі, досліджено причини застосування офіційним Парижем поняття-символу «троянський кінь» стосовно офіційної Варшави. Автор акцентує увагу на особливому значенні поняття безпеки.

Ключові слова: НАТО, «троянський кінь», ПРО, євроатлантизм, політична стратегія *bandwagoning*.

Наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст. офіційна Варшава на шляху «повернення до західної цивілізації» була поставлена перед дилемою вибору: бути «добрим європейцем» чи «добрим союзником НАТО». Вивчення євроатлантичного досвіду Польщі залишається дуже актуальним. Неабияку роль у закордонній політиці країни мали стосунки із США¹, що сприяло підвищенню міжнародного престижу країни, а також відносини із Францією, ставлення якої до співпраці з Польщею визначалось тактичними міркуваннями та власними євроінтеграційними планами. Цьому питанню присвячені публікації О. Мітрофанової, Р. Земби, С. Беленя, Р. Кузняра, Ю.Заєць, К.Лонгурст, В. Кновлес, О. Осики, М. Заборовського, Д. Дунна.

Метою нашої статті є висвітлення причин надання Польщею переваги принципу євроатлантизму в закордонній політиці та з'ясування наслідків цього, а також аналіз

© Нашочин О., 2015

Нашочин Оксана Миколаївна - аспірантка Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника.

аргументів на підтвердження пріоритетного зв'язку Польщі із США після вступу до НАТО у 1999 р. та дослідження причин застосування офіційним Парижем поняття-символу «троянський кінь» щодо Варшави.

Польща, з огляду на її потенціал, вважається державою «середнього рангу»², що дозволяє їй обирати і відігравати певні ролі для досягнення стратегічних завдань у відносинах з іншими державами. Під поняттям «міжнародна роль держави» польська дослідниця Ю. Заєць розуміє систему свідомого впливу даної держави на інші, який спричинений внутрішніми і зовнішніми факторами³. «Роль» - це «дорожня карта», котра складена із можливостей, інтересів держави та її залежностей від союзника чи гегемона⁴. Треба сказати, що можливості Польщі в закордонній політиці, епіцентром котрої була виключно європейська площина, обмежувались умовами її географічного розташування та потенціалу⁵, де велике значення мала якість дипломатії і політика уряду⁶. Географічний чинник впливає на формування ментальності, національного характеру населення та призводить до того, що деякі партії, із приходом до влади, керуються «історичною політикою», що являє собою інструментальне використання історії в політиці та позбавляє дипломатію прагматизму⁷. Це, в свою чергу, впливає на вибір тих чи інших ролей і засобів держави в реалізації зовнішньої політики.

Польський політолог Р. Земба виділяє такі міжнародні ролі, які відігравала III Річ Посполита, реалізуючи свою стратегію: а) роль «послаблювача» імперських амбіцій Росії; б) роль «васала» і «клієнта» США в Європі; в) роль «обмежувача» процесу євроінтеграції⁸. Доцільно було б, у даному дослідженні, зосередитись на обраній Польщею ролі «васала» США в Європі після вступу до НАТО. Така роль означала проамериканську позицію країни в закордонній політиці, через що західноєвропейські партнери її сприймали як пронатівську «нову Європу»⁹. У Франції Польщу, через її проатлантичний курс, символічно називали ще «троянським конем». Уперше в політичний обіг це поняття ввів президент Ш. де Голль стосовно Великобританії, протестуючи в такий спосіб проти її членства в ЄЕС, як віддаленої, морської країни, що тяжіє до Атлантики¹⁰.

Польща, перебуваючи в пошуках геополітичного союзника у 90-х рр. ХХ ст., з певних причин «зробила ставку» на США. Такий вибір давав Варшаві почуття безпеки. Польща, на думку польського політолога С. Беленя, належить до країн, які повинні «включатись» в загальноєвропейську і глобальну політику, бо застосування країною «індивідуальної стратегії», як показало минуле, веде до ізоляції чи негативних наслідків¹¹. У зв'язку із геополітичними змінами в регіоні Центрально-Східної Європи (ЦСЕ), уряд Польщі обрав курс «повернення до Європи», що означало курс на інтеграцію з ЄС та НАТО, де тісні стосунки з останньою структурою надавали історично безпрецедентну безпеку, але обмежували стратегічні альтернативи¹².

Можна вказати на внутрішні й зовнішні передумови, що спричинилися до вибору Польщею проамериканського курсу у зовнішній політиці. До внутрішніх факторів слід віднести: а) доктрину «сарматизму»¹³ та «прометеїзму»¹⁴, що зумовлюють вибір елітами певної політики для держави; б) позитивне значення у свідомості суспільства Чотирнадцяти пунктів В. Вільсона і радіо «Голосу Америки»¹⁵; в) діяльність 10-мільйонної діаспори, котра у Вашингтоні лобювала інтереси офіційної Варшави¹⁶; г) юридична складова, яка обґрунтовувала «повернення до західної цивілізації»: «Безпекова політика і стратегія оборони Речі Посполитої», «Основи польської безпекової політики», де зазначалось, що пріоритетом закордонної і безпекової політики є членство в Європейській Економічній Спільноті (ЄЕС) і НАТО¹⁷.

До зовнішніх факторів відносимо: а) геополітичні інтереси самої Франції, для якої східний напрям у європейській закордонній політиці був другорядним, а в глобальній політиці Париж волів розмовляти «на рівних» із Москвою, що видно з положень «Білої книги з питань оборони»¹⁸. Єлисейський палац не виказував особливої підтримки для Варшави у її проєвропейській політиці. Так, президент Франції Ф. Міттеран вважав, що країни ЦСЕ наділені незрілими племінними тенденціями і націоналістичними проявами, тому аж ніяк не відповідають сучасним стандартам і вимогам політичної Європи¹⁹. Президент Ж. Ширак зазначав, що Польща могла би стати для Європи партнером і «східною сестрою» при умові

попередніх реформ в структурах ЄС²⁰; б) ідея європейської конфедерації президента Ф. Міттерана²¹ та «Стабілізаційний пакт»²² прем'єра Е. Балладюра, протекціоністські за суттю, які відтягували в часі входження Польщі до «західної цивілізації»; концепція «твердого ядра»²³ президента-неоголліста Ж. Ширака; в) французька політична і військова самоізоляція в НАТО. Країна намагалась розбудувати європейську «оборонну автономію» (в лоні Альянсу) через входження Польщі спочатку до ЄС та Західно-Європейського Союзу (ЗЄС)²⁴; г) явище асиметрії у Веймарському трикутнику²⁵ – роботі цього форуму Париж не надавав особливого значення; д) позиція Російської Федерації (РФ) щодо питання «архітектури» європейської безпеки (військова доктрина РФ від 1993 р.); е) політика «відкритих дверей» НАТО та програма «Партнерство заради миру», до якої Польща долучилась у 1994 р. Американські конгресмени, перебуваючи з візитом у Варшаві 1998 р., вказували, що «Солідарність» виявилася найбільш вдалою «інвестицією» США²⁶. Тому бажання Варшави отримати гарантії безпеки з рук США виявилось сильнішим за євроінтеграційні наміри²⁷. Уряд Польщі, пам'ятаючи про події Другої світової війни, свою безпеку довірив США²⁸, що вказує на «історичну політику».

На офіційному рівні про потребу укладення союзних стосунків із Вашингтоном став говорити президент Польщі О. Квасневський²⁹, пояснюючи це тим, що така співпраця могла б спричинитись до об'єднання Європи і Америки³⁰. Президент також був переконаний, що присутність США в Європі є необхідністю часу³¹. Успіхи в польсько-американських стосунках означали для Варшави поступове охолодження двосторонніх відносин з Парижем та закиди на адресу Польщі щодо «натоїзації».

Першим випробуванням польсько-французького діалогу чи передісторією до ролі «троянського коня» став Мадридський саміт НАТО в 1997 р., де Польщу, Угорщину і Чехію було запрошено до проведення переговорів із Радою НАТО щодо вступу³². «Перепусткою» до НАТО було надання Польщею у розпорядження Альянсу чотирьох МіГ-29, з подальшим включенням багатоцільових винищувачів (з часів ОВД) до Сил швидкого реагування³³, а також отримання польськими

офіцерами і дипломатами спеціальних сертифікатів про доступ до таємниць НАТО³⁴. Стратегічної мети країна досягла 12 березня 1999 р., а міністр закордонних справ Б. Геремек на церемонії вручення американському уряду ратифікаційного Акту Речі Посполитої запевняв: «Польща стане вірним союзником на добре і зле»³⁵.

Доводом «васалізації» Польщі стосовно США, як основної військової потуги Альянсу, стала участь у мілітарній інтервенції НАТО в колишній Югославії, яка тривала з 24 березня до 10 червня 1999 р.³⁶ Уряд Польщі подавав такі аргументи щодо участі в операції «Союзна Сила»: «Косово – область гуманітарної катастрофи, де збройна інтервенція НАТО є необхідна. Це єдиний спосіб повернення до мирних переговорів і охорони прав людини»³⁷. Власне, з прийняттям до НАТО країна отримала військові зобов'язання, через які реалізовувала свої інтереси³⁸.

Членство в НАТО змінило геостратегічну позицію Польщі, що видно із нової Стратегії безпеки від 2000 р., де вказувалось, що пріоритетом країни є забезпечення діяльності НАТО у розширенні лінії безпеки на Схід³⁹. Логічним продовженням Стратегії стало проведення в Польщі у червні 2000 р. міжнародної конференції на тему «До демократичної спільноти». Ініціаторами зустрічі виступали Польща та США, а Франція виявилась єдиною країною, котра не підписала підсумкового документу, що містив взаємні зобов'язання підтримки і поширення демократичних стандартів через міжнародні організації⁴⁰. Високу оцінку Польщі в експортуванні американської моделі демократії дав президент Америки Дж. Буш, перебуваючи із візитом у Варшаві в червні 2001 р. На думку лідера Білого Дому, Польща цим спричинилась до зміцнення американської закордонної політики в регіоні ЦСЄ і світі⁴¹.

Роль «вірного союзника» Варшава довела заангажовуючись у асиметричний військовий конфлікт США і союзників в Афганістані (2001-2015), який виник внаслідок терористичних замахів організації «Аль-Каїди» на США 11 вересня 2001 р. Президент Польщі О. Квасневський так висловлював співчуття: «Ми солідарні з американським народом та американським президентом у всіх його діях, які матимуть місце у боротьбі проти

тероризму»⁴². Польський прем'єр інформував президента Дж. Буша: «наші служби, заради безпеки громадян, приведені в стан бойової готовності, посилено охорону на кордонах, особливо – летовищах; будемо постійно інформувати про стан безпеки в країні»⁴³. Вже 7 жовтня 2001 р. Польща офіційно оголосила про приєднання до антитерористичної коаліції⁴⁴, а на січень 2002 р. збройні сили перебували у боевій готовності⁴⁵. Польський контингент у 2002 р. налічував спочатку 87 осіб, а на 2006 р. – 1200 осіб. Слід зазначити, що Франція теж брала участь у конфлікті (на стороні західних союзників), надавши 1,5 тис. осіб і кілька винищувачів «Міраж 2000-Д». До війни США в Афганістані приєднались Болгарія та Румунія, котрі також ставили собі за стратегічну мету досягти членства в НАТО.

Серйозним випробовуванням для польсько-французьких стосунків була Іракська криза 2003 р. Президент і уряд Польщі поділяв звинувачення Вашингтону стосовно режиму С. Хусейна в розробці зброї масового знищення. Легітимність військового вторгнення в Ірак залишається під питанням, оскільки Рада Безпеки ООН не надала такого мандату. Адміністрація Білого Дому таку політику пояснювала метою встановлення демократії, рівності, стабільності на Близькому Сході та в світі⁴⁶. Проте польський сходознавець М. Декан вказує, що досі вчені не знайшли доказів існування на Близькому Сході демократії, оскільки іслам – це релігійно-політична система, що виводиться із «Корану», де право дане Аллахом і його не можна переписати⁴⁷.

На підтвердження аргументу ролі Польщі як «клієнта» США можна вказати: 1) візит президента О. Квасневського до США в липні 2002 р. та в січні 2003 р.; 2) рішення польського уряду про закупівлю в США 48 винищувачів «Ф-16»⁴⁸, що автоматично відкинуло французьку пропозицію на літаки «Міраж», чим Варшава знівелювала «європейську конструкцію»⁴⁹. Вперше це питання обговорювалось під час візиту президента США Дж. Буша в липні 1992 р. до Варшави; 3) приєднання Польщі до «списку-8» від 30 січня 2003 р., що означало створення антиіракської коаліції та згоду (легітимацію) на інтервенцію США в Ірак і подальшу участь в окупації країни⁵⁰. Генсек НАТО Х. Солана про таку коаліцію дізнався після опублікування документу⁵¹.

Німецькі політики символічно назвали офіційну Варшаву невдячним «троянським ослом» США в Європі⁵², а офіційний Париж - «троянським конем» США⁵³. Президент Франції Ж. Ширак засудив вибір Польщі і вказав, що країна втратила можливість «сидіти тихо», продемонструвала відсутність доброго виховання і європейської солідарності, тому матиме проблеми із ратифікацією свого членства в ЄС⁵⁴. Варшава ж, отримуючи попередньо фінансово-політичну підтримку від Вашингтону, зобов'язалась діяти як «добрий союзник»⁵⁵.

Генеральний директор міжнародної організації «Євросітіз» В. Кновлес зазначає, що Польщу в «новій Європі» можна вважати вірним союзником США, котрий перебуває по один бік безпекової політики, разом із Великою Британією, Ізраїлем, Туреччиною⁵⁶. Свій «політичний капітал довіри» (у НАТО і США) країна отримала завдяки участі у війні в Косово (1999), операції в Афганістані (2002), іракській кампанії (2003)⁵⁷. Проте, треба зазначити, що Польща досягла тільки статусу коаліційного союзника США.

Велика диспропорція сили, різні геополітичні інтереси спонукали Варшаву, на думку польського політолога Ю. Заєць, обрати політику *bandwagoning*: долучення до сильнішого⁵⁸, де залежність від Америки в питаннях безпеки, після вступу до Альянсу, ускладнювала одночасно «гру в одній команді» з ЄС. Це політична стратегія, що являє собою проамериканський курс у закордонній політиці, чітко окреслюється після 11 вересня 2001 р. Варшава вище на ранг ставила свої двосторонні стосунки з США, аніж зобов'язання, які логічно виникали з членства в НАТО. Президент III Речі Посполитої Б. Коморовський наголошував, що США – основний союзник, з яким країна розвиватиме стосунки, незалежно від членства в НАТО⁵⁹.

У результаті проведення таких «антитерористичних кампаній», формування «коаліцій бажуючих», виникло ряд проблем:

1) вторгнення до цивілізації ісламу спричинилось до цілого ряду невирішених досі конфліктів, а також широкої діяльності мусульман на Заході. Так, наприклад, у Франції на 2004 р. перебувала найбільша європейська мусульманська меншина, яка налічувала тоді 4,5 млн. осіб.⁶⁰ На 2007 р. у Німеччині

проживало 60 тис. навернених в іслам, які вказували, що проблемою Європи є алкоголізм та християнство⁶¹, а на 2014 р. в Німеччині впевнено діяла екстремістська мережа салафітів, яка налічувала 7 тис. осіб.⁶² У Польщі на 2014 р. проживало 25 тис. мусульман (татари, емігранти і навернені в іслам)⁶³.

2) Вторгнення в Ірак 2003 р. ще раз підтвердило, що існує потреба «перегляду» Карти ООН та реформування Ради Безпеки⁶⁴. Слабкістю ООН є не її бюрократизм, а те, що організація виникала в інших історичних реаліях⁶⁵. Однак, на думку польського політолога А. Ротфельда, Рада Безпеки ООН поступається силою тільки Групі-7, але «замінника» ООН досі не знайдено, тому ця універсальна організація має право на існування⁶⁶. У Декларації ООН – «Міленіум», зазначалось: «нове тисячоліття ставить людство перед незваними досі викликами, що спричинені явищем глобалізації. Завданням організації є утримання миру та охорона людського життя, чому сприятиме утворення поліцейських і миротворчих сил»⁶⁷.

Наступним доводом самовасалізації Польщі стосовно США було звинувачення Ради Європи, висунуте урядом в 2006 р., щодо ймовірного розміщення на території Польщі, після інтервенції в Ірак, в'язниць в рамках таємних порозумінь між спецслужбами РП та США⁶⁸. Уряд Польщі відмовився від проведення неупередженого слідства, щодо виявлення в'язниць, де проводились допити і тортури над діячами угруповання «Аль-Каїда». Співпраця Центрального розвідувального управління (ЦРУ) США і міністерства оборони Польщі розпочалась з візиту до Варшави в жовтні 1992 р. керівника ЦРУ Р. Гатеса⁶⁹. Польща в НАТО внесла «якісний багаж» попереднього політичного досвіду, оскільки офіцери спецслужб знали ментальність та методи роботи ФСБ⁷⁰.

На користь аргументу ролі «клієнта» свідчить підписана в серпні 2008 р. угода про інсталяцію в Польщі системи ПРО⁷¹ з метою захисту території від балістичних ракет великої дальності з боку Північної Кореї, Іраку, Ірану⁷². Тоді ж було підписано Декларацію про стратегічне партнерство між США та Польщею⁷³. Перші ідеї з цього приводу виникли ще в 2001 р. при міністрі оборони

Б. Коморовському⁷⁴, офіційні переговори розпочав уряд Я. Качинського в 2007 р. Адміністрація США планувала до 2010 р. мати в розпорядженні 23 ракети-перехоплювачі на Алясці та Каліфорнії і 10 – в Європі (Польщі і Чехії)⁷⁵. На європейські бази призначалось виділити 1,7 млрд. дол. Взамін за розташування на своїй території системи ПРО Варшава попросила у Вашингтона балістичні ракети «Патріот» з метою захисту різних об'єктів, навіть своїх батальйонів за межами країни⁷⁶.

Під час візиту президента США Дж. Буша-молодшого до Польщі в 2007 р. обговорювалось питання розбудови бази в Редзикові⁷⁷. Президент Росії В. Путін, як контраргумент, запропонував використати з цією метою російську радарну базу в Азербайджані⁷⁸ і запевнив, що реакція Росії на ПРО в Польщі буде асиметрична, але ефективна⁷⁹, очевидно, йшлося про ракетний комплекс «Іскандер» встановлений у Калінінграді. Політик Д. Рогозін у Лондоні коментував: «російський ведмідь сидить собі в глибинці країни і тут до нього приходить мисливець в постаті НАТО, але із великим калібром, пропонуючи разом полювати на кролика...»⁸⁰. Виконання проекту в Польщі повинно бути закінчено до 2018 р.⁸¹, таке сповільнення темпів пояснюється іншим підходом до Росії і НАТО адміністрації Б. Обами. У Польщі, із приходом до влади президента Б. Коморовського, також були спроби «переоцінити» підходи і ролі країни в двосторонніх стосунках з США. Так, радник президента Р. Кузняр вказував: «система ПРО несе загрози; ми, порівнюючи із 2004 р., вже не є «коленями» в стосунках із Вашингтоном, коли Варшава на випередження готова була виконувати любі бажання»⁸². Певну роль відіграла дезінформація суспільства діями таких партій, як Право і Справедливість, Самооборона, Ліга польських родин.

Негативним моментом у закордонній політиці Польщі є її «подвійний пріоритет», коли безпека держави вимагає орієнтації на США, але економічні інтереси, культурно-цивілізаційні зв'язки вимагають співпраці із Європою⁸³. Напруга у відносинах із Францією виникла через різне бачення сторонами європейської політики, іракського питання, а також через стиль закордонної

політики Варшави. Дослідження досвіду Польщі щодо «пошуку союзників» може виявитись цікавим для нашої держави. Варшава віддала перевагу союзнику, який додавав почуття безпеки. Дослідження інших ролей Польщі на міжнародній арені може бути в подальшому темою окремої статті.

Таким чином, «історична пам'ять» та негативний досвід в стосунках з Росією штовхав правлячі еліти Польщі в бік Атлантики, що не узгоджувалось із планами Парижу в розбудові французької «втраченої величі». Асиметричний союз III Речі Посполитої із США, найбільшою військовою потугою світу, спричинився до вибору Варшавою ролі «васала» чи «троянського коня» США в Європі, особливо після вступу до Альянсу, що вказувало, одночасно, на відсутність серйозної стратегії Парижу, зокрема й щодо визначення місця Польщі у східній політиці Франції та ЄС.

Примітки:

¹ Pastusiak L. Polska – Stany Zjednoczone. Zbieżności i ograniczenia / L. Pastusiak // Polska w Europie na przełomie wieków / [red. J. Stefanowicza]. – Warszawa, 1997. – S. 239.

² Łoś-Nowak T. Polska – cele, aspiracje, kierunki / T. Łoś-Nowak // Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategije / [red. T. Łoś-Nowak]. – Warszawa: Poltext, 2011. – S. 261.

³ Zając J. Role Unii Europejskiej w regionie Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu / J. Zając. – Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2010. – S. 23.

⁴ Bieleń S. Polityka w stosunkach międzynarodowych / S. Bieleń. – Warszawa: ASPRA-JR, 2010. - S. 34.

⁵ Kuźniar R. Międzynarodowe stosunki polityczne / R. Kuźniar // Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika / [red. E. Halizaka, R. Kuźniara]. – Warszawa: WUW, 2006. - S. 126.

⁶ Morgenthau H. Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace. Sixth Edition / H. Morgenthau. – New York: Alfred Knopf, 1985. - P. 120.

⁷ Zięba R. Współczesne stosunki polsko-rosyjskie: uwarunkowania, problemy, implikacje / R. Zięba // Przegląd Politologiczny. – 2011. – nr. 3. – S. 39.

⁸ Zięba R. Poszukiwanie międzynarodowej roli dla Polski – konceptualizacja roli państwa „średnie rangi” / R. Zięba // *Polityka zagraniczna Polski po wstąpieniu do ZANO i do Unii europejskiej. Problemy tożsamości i adaptacji* / [red. S. Bieleń]. – Warszawa: Difin, 2010. – S. 58.

⁹ Gniazdowski M. Polska polityka w Grupie Wyszegradzkiej: paradoksy skali / M. Gniazdowski // *Polski przegląd Dyplomatyczny*. – 2010. – nr. 2. – S. 45.

¹⁰ La Conférence de presse du Général de Gaule, Paris, 14 janvier 1963 // *Integracja europejska w dokumentach. Wybór i opracowanie dokumentów* S. Parzymies. – Warszawa: PISM, 2011. – P. 220.

¹¹ Bieleń S. Polityka zagraniczna a racja stanu / S. Bieleń // *Polityka zagraniczna państwa* / [red. J. Kukułka, R. Zięba]. – Warszawa: WUW, 1992. – S.174.

¹² Brzeziński Z. Wielka szachownica / Z. Brzeziński – Warszawa, 1999. – S. 42.

¹³ Roszkowski W. Najnowsza historia Polski (1914-1945) / W. Roszkowski. – Warszawa: Świat Książki, 2009. – S. 29.

¹⁴ Koniuszewski A. Meandry geopolityki. Wpływ gry mocyrstw na położenie Polski / A. Koniuszewski. - Warszawa: Wydawnictwo prasy lokalnej, 2012. - S. 94.

¹⁵ Dunn D. Polska – nowy model sojusznika Ameryki? / D. Dunn // *Nowy członek „starego” Sojuszu* / [pod. red. O. Osicy, M. Zaborowskiego]. – Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. – S. 130.

¹⁶ Fisher I. the US and Ist Leader Are Popular With Poles / I. Fisher // *The New York Times*. – 2001. – 16 june. – P. 1.

¹⁷ Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa. Warszawa, 2 listopada 1992 r. // *Wojsko Polskie-Informator*’95. – Warszawa, 1995. – S. 18.

¹⁸ Livre blanc sur la defense 23 février 1994 . – Paris. – P. 65.

¹⁹ Knowles V. „Grzech zaniechania?”. Bezpieczeństwo i polityka obronna w Nowej Europie a relacje Francusko-polskie / V. Knowles // *Nowy członek „starego” Sojuszu* / [pod. red. O. Osicy, M. Zaborowskiego]. – Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. - S. 171.

²⁰ Intervention du President de la Republique Française Jacques Chrac à la Session Solennele de la Diète et du Senat de la Republique de Pologne. Varsovie, le Septembre 12, 1996 // *Zbiór dokumentów* – Warszawa: PISM. -1996. – nr. 3. – S. 22.

²¹ Anczewski I. Francuska idea konfederacji ogólnoeuropejskiej / I. Anczewski // Sprawy Międzynarodowe. – Warszawa: PISM, 1990. – Zeszyt 9. - S. 34.

²² “Pour un Pacte de Stabilité en Europe”. Un Article de M. Edouard Balladur du Premier Ministre de la Republique Française. Paris, 21 mars 1994 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1994. – nr. 1. – P. 145.

²³ Juppé A. Quel horizon la politique étrangère de la France / A. Juppé // Politique étrangère. – 1995. - no. 1. – P. 248.

²⁴ Vernet D. L’idée française d’un PESC provoque la perplexité à Bonn / D. Vernet // Le Monde. - 1996. – 21 mars . - S. 2.

²⁵ Parzymies S. Trójkąt Weimarski w poszerzonej Unii Europejskiej / S. Parzymies // Szczyt Trójkąta weimarskiego w Nancy / [red. J. Kozłoskiej, J. Marszałek-Kawy]. - Toruń: Adam Marszałek, 2005. - S. 19.

²⁶ Wągrowska Maria. Najlepsza amerykańska inwestycja // Rzeczpospolita. – 1998. - 22 stycznia. – S. 4.

²⁷ Мітрофанова О. Французський підхід до українського і польського чинників в європейському стратегічному просторі / О. Мітрофанова. // Людина і політика. – 2001. - № 1. - С. 70.

²⁸ Basancon A. Sarkozy wyzwolił Francuzów spod hegemonii idei lewicowych / A. Basancon // Rzeczpospolita. – 2007. – 18 czerwca. – S. 8.

²⁹ Przemówienie prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego na spotkaniu z Korpusem Dyplomatycznym. Warszawa, 15 stycznia 1996 r. // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1996. – nr. 1. – S. 11.

³⁰ List do Williama J. Clintona, Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki. Warszawa, 22 stycznia 1997 r. // Przemówienia, listy, wywiady prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. Wybór. – Warszawa: Kancelaria Prezydenta, 1999. - S. 18.

³¹ Przemówienie prezydenta Polski Aleksandra Kwaśniewskiego na spotkaniu noworocznym z Korpusem Dyplomatycznym. Warszawa, 11 stycznia 2001 r. // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 2001. – nr. 1. – S. 11.

³² Deklaracja o bezpieczeństwie i współpracy euroatlantyckiej szefów państw lub rządów Sojuszu Północnoatlantyckiego. Madryt 8. VII. 1997 r. // Biuletyn Departamentu Integracji z NATO-BBN.nr.1. – Warszawa. – 15 VII 1997, S. 9.

³³ Pawlicki J. Pierwszy dzień w NATO / J. Pawlicki // Gazeta Wyborcza. – 1998. – 4 grudnia. – S. 2.

³⁴ Węglarczyk B. NATO: uwaga przyśpieszamy / B. Węglarczyk // *Gazeta Wyborcza*. – 1998. – 8 grudnia. – S. 3.

³⁵ Wystąpienie B. Geremeka ministra spraw zagranicznych RP Polskiej podczas ceremonii przekazania Aktu Ratyfikacyjnego traktatu Północnoatlantyckiego. Missouri, 12 marca 1999 r. // *Stosunki międzynarodowe. Dokumenty i materiały 1989-2000*. – Warszawa: PISM, 2006. - S. 442.

³⁶ Osica Olaf. W poszukiwaniu nowej roli / O. Osica // *Nowy członek „starego” Sojuszu* / [pod. red. O. Osicy, M. Zaborowskiego]. – Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. - S. 88.

³⁷ Deklaracja Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej w sprawie akcji militarnej Federalnej Republiki Jugosławii przeciwko ludności Kosowa. Warszawa, 30 marca 1999 r. // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa : PISM, 1999. – nr. 1-2. – S. 40.

³⁸ Sejmowe exposé ministra spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej B. Geremka. Warszawa, 8 kwietnia 1999 r. // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa: PISM, 1999. – nr. 1-2. – S.78.

³⁹ Strategia bezpieczeństwa RP Polskiej przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów. Warszawa, 4 stycznia 2000 r. // *Stosunki międzynarodowe. Dokumenty i materiały 1989-2000*. – Warszawa : PISM, 2006. - S. 457.

⁴⁰ Kasznia Magdalena. Francja przeciw deklaracji końcowej / M. Kasznia // *Rzeczpospolita*. – 2000. – 28 lipca. – S. 9.

⁴¹ Text: Bush News Conference with President of Poland – 15.06.2001 / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/onpolitics/transcripts/bushpoland061501.htm> (12.01.2015)

⁴² Statement by the President of Poland, Aleksander Kwasniewski, in Connection with Terrorist attacks in the United States on 11 September 2001 // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa: PISM, 2001. – nr. 3-4. – S. 38.

⁴³ Statement by the Prime Minister of Poland, Jerzy Buzek, in Connection with Terrorist attacks in the United States on 11 September 2001 // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa: PISM, 2001. – nr. 3-4. – S. 39.

⁴⁴ Statement by the President of Poland, Aleksander Kwasniewski, on the Action against terrorism. Warsaw, October 7, 2001 // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa: PISM, 2001. – nr. 3-4. – S. 42.

⁴⁵ Przemówienie prezydenta Polski Aleksandra Kwaśniewskiego na spotkaniu noworocznym z Korpusem Dyplomatycznym (fragmenty). Warszawa, 9 stycznia 2002 r. // *Zbiór dokumentów*. – Warszawa: PISM, 2002. – nr. 1. – S. 17.

⁴⁶ Zając J. *Polityka zagraniczna USA / J. Zając // Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategije / [red. T. Łoś-Nowak]. – Warszawa: Poltext, 2011. -S. 69.*

⁴⁷ Węglarczyk B. *Napaść by wyzwolić / B. Węglarczyk // Gazeta Wyborcza. – 2003. - 28 lutego. – S. 4.*

⁴⁸ Kazana M. *Stosunki Polski z Francją / M. Kazana // Rocznik Polskiej Polityki zagranicznej 2006. – Warszawa: PISM, 2006. – S. 98.*

⁴⁹ Bocquet M. *La Pologne américaine / M. Bocquet // Le Monde. – 2003. – 9 janvier. – P. 3.*

⁵⁰ Góralski W., Sawicki S. *Prawo międzynarodowe publiczne / Wojciech Góralski, Stefan Sawicki. – Wydanie XII, Warszawa: LexisNexis, 2007. - S. 425.*

⁵¹ Bielecki J. *List, który podzielił Europę / J. Bielecki // Rzeczpospolita. – 2003. – 3 lutego. – S. 8.*

⁵² Cywiński P. *Osiół trojański Ameryki / P. Cywiński // Wprost. – 2003. – 16 marca. – S. 94-96 ss.*

⁵³ Krauze J. *Le pavé américaine dans la mare européenne / J. Krauze // Le Monde. – 2003. – 7 février. – P. 2.*

⁵⁴ Bartoszewski W. *Stracone szansę / W. Bartoszewski // Gazeta Wyborcza. – 2003. – 19 lutego. - S. 1-2.*

⁵⁵ Mamus k. *Kiedy polskie wojsko powróci z Iraku / K. Mamus // Rzeczpospolita. – 2007. – 17 grudnia. – S. 1.*

⁵⁶ Knowles V. *„Grzech zaniechania?”. Bezpieczeństwo i polityka obronna w Nowej Europie a relacje francusko-polskie / V. Knowles // Nowy członek „Starego Sojuszu” / [red. O. Osica, M. Zaborowski]. – Warszawa: Centrum stosunków międzynarodowych, 2002. - S. 167.*

⁵⁷ Longhurst K. *Od roli konsumenta do rola producenta / K. Longhurst // Nowy członek „starego” Sojuszu / [pod. red. O. Osicy, M. Zaborowskiego]. – Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. - S. 78.*

⁵⁸ Zając J. *Bandwagoning w polskiej polityce zagranicznej / Justyna Zając // Przegląd Zachodni. – 2009. – nr. 3. – S. 172.*

⁵⁹ Wroński P. *Takiego NATO chce Polska / P. Wroński // Gazeta Wyborcza. – 2010. – 18 listopada. – S. 1.*

⁶⁰ Cesari J. *L’islam à l’épreuve de l’Occident / J. Cesari. - Paris: La Découverte, 2004. – P. 266.*

⁶¹ Jendroszczyk P. *Niemcy_ którzy wybrali islam / P. Jendroszczyk // Rzeczpospolita. – 2007. – 7 września. – S. 7.*

⁶² Wieliński B. Niemiecki bóg z salafitami / B. Wieliński // Gazeta Wyborcza. – 2014. – 21 listopada. – S. 12.

⁶³ Wieliński B. Islam dla Polski z Niemiec / B. Wieliński // Gazeta Wyborcza. – 2014. – 20 listopada. – S. 10.

⁶⁴ Statement by Minister of Foreign Affairs of the Republic of Poland D. Rosetti at the 52. Session of the United Nations General Assembly. New York, September 26, 1997 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1997. – nr. 3. – P. 134.

⁶⁵ Bezpieczeństwo czasu przemian. // Zeszyty Akademii Dyplomatycznej / [red. A. Rotfeld]. – Warszawa: Wydawnictwo Akademii Dyplomatycznej MSZ, 2004. – Zeszyt 8. - S. 14.

⁶⁶ Rotfeld A. Bezpieczeństwo Polski // Zeszyty Akademii Dyplomatycznej. - Warszawa: Akademia Dyplomatyczna MSZ, 2004. - S. 24.

⁶⁷ Millenium Forum Declaration. New York, May, 2000 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM. – 2000. – nr. 2. – S. 57.

⁶⁸ Miller L. Polaków nie wolno zabijać bezkarnie / L. Miller // Rzeczpospolita. – 2014. – 12 grudnia. – S. 8.

⁶⁹ Winid B. Zagadnienia bezpieczeństwa międzynarodowego w stosunkach polsko-amerykańskich w latach 1989-2000 / B. Winid // Polska polityka bezpieczeństwa 1989-2000 / [red. R. Kuźniar]. – Warszawa: Scholar, 2001. - S. 211.

⁷⁰ Walczak S. Czy można ufać Warszawie? / S. Walczak // Rzeczpospolita. – 1998. – 6 stycznia. – S. 5.

⁷¹ Informacja Rządu na temat stanu negocjacji i dotychczasowych rozmieszczenia na terytorium RP elementów amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej (MD) [http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruk/1297/\\$file/1297.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruk/1297/$file/1297.pdf) (03.05.2014)

⁷² Hyde-Price A. “Dryf kontynentalny?”. Polska a zmiany relacji europałn tyckich / A. Hyde-Price // Nowy członek „starego” Sojuszu / [pod. red. O. Osicy, M. Zaborowskiego]. – Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych, 2002. - S. 47.

⁷³ Deklaracja o współpracy strategicznej RP-USA Warszawa, 20 sierpnia 2008 r. http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/obrona_przeciwrakietowa/negocjacje_obrona_sekcja/deklaracja?printMode=true (22.01.2015)

⁷⁴ Zięba R. Główne kierunki polityki zagranicznej Polski po zimnej wojnie / R. Zięba. – Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i profesjonalne, 2010. - S. 251.

⁷⁵ Gillert P. Baza w Europie uratuje tarczę / P. Gillert // Rzeczpospolita. – 2006. – 15 sierpnia. – S. 5.

⁷⁶ Przybylski J. Polska potrzebuje patriotów / J. Przybylski // Rzeczpospolita. – 2006. – 2 września. – S. 1.

⁷⁷ Zychowicz P. Tarca ma być w Redzikowie / P. Zychowicz // Rzeczpospolita. – 2007. – 9-10 czerwca. – S. 1, 5.

⁷⁸ Lorenz W. Putin: wyrzutnie rakiet mogą być poza Polską / W. Lorenz // Rzeczpospolita. – 2007. – 9-10 czerwca. – S. 5.

⁷⁹ Pisalnik A. Kreml nie boi się tarczy antyrakietowej / A. Pisalnik // Rzeczpospolita. – 2007. – 2 lutego. – S. 7.

⁸⁰ Zawadzki M. Moskwa z Pekinem przeciw tarczy antyrakietowej NATO / M. Zawadzki // Gazeta Wyborcza. – 2011. – 16 czerwca. – S. 10.

⁸¹ Zawadzki M. Więcej myślicieli NATO w Polsce / M. Zawadzki // Gazeta Wyborcza. – 2014. – 18 kwietnia. – S. 14.

⁸² Kuźniar R. Sikorski nie zgadza się sam ze sobą / R. Kuźniar // Gazeta Wyborcza. – 2014. – 9 lipca. – S. 8.

⁸³ Polska polityka zagraniczna: kontynuacja czy zerwanie? Dyskusja z udziałem polityków, ekspertów, dziennikarzy. - Warszawa: Fundacja S. Batorego, 2004. - S. 24.

Oksana Nashchochyn

Poland in Europe: US “Trojan horse” or “Achilles’ heel” of France?

Poland - a country in Central and Eastern Europe, which after the events of 1989, tried to play an active role in European politics, ie back “Very important was the question of choice geopolitical priorities and allies in the 80 - 90-ies. Opportunities and state interests influenced her choice of roles that Poland played in international politics.

Very important was the question of security that can be obtained through membership in the North Atlantic Alliance. That is why the foreign policy of the country dominated by pro-American course. This is clearly evident from the involvement of Poland in the military, peacekeeping operations of the United States - the main NATO power.

A support new strategies presented to the Summit and participation in peacekeeping operations of NATO, Warsaw received its official “capital of trust” in the North Atlantic Alliance and the White House. Presidents of Po-

land in official speeches emphasized that their country will develop relations with America regardless of NATO membership. The reform, the study of foreign policy of Poland is very important. Valuable for research will study the "roles" that the country has elected politics. "Role" - a card, which is made up of the interests and capabilities of the state, and depends on the choice of ally. The focus of Polish politicians was only the European chessboard. In a formal engagement Warsaw influenced by internal and external factors, and the need for security was stronger European integration intentions. Some progress in Polish-American relations led to a gradual cooling in the Polish-French.

Strategic goals Poland reached in 1999, when it became the 19-th member of the North Atlantic Alliance, which meant part in spreading American-style democracy in the world, such as Afghanistan and Iraq. Financial and political support for Washington's political elite led Poland to play the role of "loyal ally", which caused sharp criticism in France and Germany. Since joining NATO, Poland in France was seen as pro-American "new Europe".

In order to fulfill its important interests, the government has adopted a policy bandwagoning, which meant to stronger orders. It should be noted that such a strategy has complicated the opportunity to "play as a team" of the European Union

The feature of the foreign policy of the country is the fact that economic, cultural interests require its orientation towards Europe, and to maintain security of the State requires asymmetric alliance with a stronger ally - of America. Hence stemmed tensions with France, where the latter tried to recover its "lost greatness" through the development of a strong Europe. France also tried to develop European defense capabilities in the bosom of the North Atlantic Alliance by strengthening the significance of the Western European Union. Official Paris had produced clear strategy towards Poland in Central and Eastern Europe. Here for France only equal partner was and remains the Russian Federation, prompting Poland elites turn their attention toward the Atlantic. France, in view of their potential, develop relations with Poland, based on the specific tactical reasons and its European integration plans.

Keywords: NATO, «Trojan horse», political strategy bandwagoning, missile defense system.